

правових наук України, іностранный член Российской академии естественных наук В. Ю. Шепитько (г. Харьков, Украина), вице-президент – доктор юридических наук, профессор, академик Российской академии естественных наук – Т. С. Волчецкая (г. Калининград, Российская Федерация). Пост вице-президента по вопросам международного сотрудничества было решено оставить вакантным. Дополнительно членами Президиума Конгресса Криминалистов был избран доктор юридических наук, профессор, академик Российской академии естественных наук О. Я. Баев (г. Воронеж, Российская Федерация); доктор юридических наук, профессор, академик Российской академии естественных наук А. Р. Белкин (г. Москва, Российская Федерация); доктор юридических наук, профессора, академик Национальной академии правовых наук Украины В. Е. Коновалова (г. Харьков, Украина) и председатель Литовского общества криминалистов, доктор права, доцент Г. Юодкайте-Гранскене (г. Вильнюс, Литовская Республика). Советником-секретарем был избран кандидат юридических наук М. В. Шепитько. В состав ревизионной комиссии вошли доктор юридических наук, профессор, член-корреспондент Национальной академии правовых наук Украины В. А. Журавель (г. Харьков, Украина), кандидат юридических наук, доцент А. В. Реуцкий (г. Севастополь, Украина) и кандидат юридических наук Д. В. Затепацкий (г. Харьков, Украина). На заседании Учредительной конференции был установлен размер вступительных и членских взносов. Кроме того, было принято решение о направлении документов для регистрации в Государственную регистрационную службу Украины.

*Материал подготовил М. В. Шепитько,
советник-секретарь Конгресса Криминалистов,
кандидат юридических наук*

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ»

20–21 вересня 2012 р. на базі Кримського науково-дослідного інституту судових експертиз відбулася міжнародна науково-практична конференція «Сучасні тенденції розвитку судової експертизи», присвячена 10-річчю його створення, у якій узяли участь представники Верховної Ради України, Міністерства юстиції України, судово-експертних установ, вищих навчальних закладів та інших установ і організацій України, Російської Федерації та Республіки Білорусь.

Надіслані до організаційного комітету біля дев'яносто матеріалів наукових доповідей відомих учених і практиків у галузі судової експертизи дозволили виділити основні напрямки в роботі конференції та скомпонувати за розділами матеріали в збірнику, який видано й презентовано під час засідання.

Конференцію відкрила голова організаційного комітету міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку судової експертизи», директор Кримського НДІСЕ **Г. В. Ярошеня**. З вітальним словом до

учасників звернулися народний депутат України VI скликання, заступник Голови Комітету Верховної Ради України з питань правосуддя, член Вищої ради юстиції, Президент Союзу експертів України **В. А. Бондик**, начальник відділу Управління експертного забезпечення правосуддя Міністерства юстиції України **Н. М. Ткаченко**, начальник Головного управління юстиції Міністерства юстиції України в АР Крим **О. О. Сотнікова**, директор Дніпропетровського НДІСЕ **Н. Ф. Водоп'ян**, директор Одеського НДІСЕ **О. М. Кравченко**, директор науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності **І. В. Стародубов**, заступник директора Київського НДІСЕ **Т. Д. Голікова**, заступник директора Харківського НДІСЕ **Е. Б. Сімакова-Єфремян**, завідувач лабораторії інженерно-технічних досліджень Донецького НДІСЕ **І. М. Новоселецький** та ін.

Під час пленарного засідання начальник відділу науково-методичного забезпечення Управління експертного забезпечення правосуддя Міністерства юстиції України **Н. М. Ткаченко** у своїй доповіді звернула увагу учасників на створений державний реєстр методик проведення судових експертиз, як на важливий фактор удосконалення висновку експерта. Відзначено, що саме в Україні вперше прийнято нормативний документ, який передбачає узагальнення всіх існуючих на теперішній час методик, їх упорядкування за всіма видами судових експертиз і експертних спеціальностей, яких налічується близько 80-ти. Постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2008 р. № 595 затверджено Порядок атестації та державної реєстрації методик проведення судових експертиз, яким передбачено ведення Реєстру атестованих методик. Наголошено на необхідності встановлення єдиних вимог до структури методик проведення експертиз у частині розроблення обов'язкових елементів, що мають містити методики за всіма видами досліджень, а також індивідуальних елементів, притаманних окремим видам експертиз. Актуальним також є питання щодо доцільності доступу громадян до більш розгорнутої інформації про зміст методики.

Заступник директора з наукової роботи Харківського НДІСЕ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник **Е. Б. Сімакова-Єфремян** розглянула питання необхідності прийняття нової редакції базового закону про судово-експертну діяльність в Україні. Запропоновано закріпити в Законі особливості соціального захисту, оплати праці, заохочення, матеріально-соціального забезпечення, робочого часу, часу відпочинку, відпусток судових експертів з урахуванням специфіки судово-експертної діяльності та інші положення, яких немає в чинному Законі.

Професор кафедри правосуддя Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор юридичних наук **Н. І. Клименко** докладно висвітлила актуальні проблеми судової експертизи в аспекті подальшого розроблення методик проведення деяких видів експертиз і ефективності комплексного підходу щодо дослідження об'єктів, які вимагають інтеграції різних знань. Також у доповіді приділено увагу питанням судової експертизи в новому КПК.

Директор Кримського НДІСЕ **Г. В. Ярошена** навела деякі попередні підсумки аналізу норм нового КПК України стосовно судового експерта, його прав, обов'язків тощо.

Учасники конференції

Президія конференції

Про регламентацію проведення судових експертиз за новим КПК України йшлося в доповіді доцента кафедри кримінального процесу та криміналістики Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидата юридичних наук *М. Г. Щербаковського*.

Професор кафедри кримінального процесу та криміналістики Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук *В. П. Корж* розглянула деякі дискусійні питання щодо залучення експерта стороною захисту та вдосконалення деяких статей нового КПК, у яких доцільно визначити процесуальний порядок призначення й проведення експертизи, у тому числі додаткової, повторної, комісійної, комплексної, процесуальні гарантії забезпечення прав підозрюваного, обвинуваченого при призначенні та проведенні експертизи, пред'явленні її матеріалів і проведення обов'язкової експертизи за клопотанням сторони

захисту за рахунок бюджетних коштів у разі відсутності коштів у підозрюваного, обвинуваченого.

Завідувач сектору аналітичних, теоретичних досліджень та інформаційного забезпечення Харківського НДІСЕ **В. В. Хоша** акцентував увагу на тому, що найважливішим етапом на шляху розвитку судово-експертних установ Міністерства юстиції України є розширення їх науково-методичної бази та поглиблення міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи. Одним з актуальних питань міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи є вступ судово-експертних установ (СЕУ) Міністерства юстиції України до Європейської мережі СЕУ – European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI). Особливого значення набуває проведення заходів щодо акредитації СЕУ Міністерства юстиції України на відповідність міжнародним стандартам, оскільки висновки експертів, які виконані в акредитованих СЕУ, гарантують їх високу якість і використання як джерела доказів усіма державними та міжнародними судами.

Про практичні проблеми розгляду звернень і запитів громадян у державних спеціалізованих судово-експертних установах доповів судовий експерт Миколаївського відділення Одеського НДІСЕ, викладач кафедри державної служби Чорноморського державного університету ім. Петра Могили, кандидат наук з державного управління **П. І. Репешко**.

Учений секретар ФБУ Російський федеральний центр судової експертизи при Міністерстві юстиції Російської Федерації, кандидат юридичних наук, доцент **О. В. Мікляєва** узагальнила експертні помилки при проведенні судово-балістичної експертизи з метою оптимізації використання спеціальних знань в інтересах розкриття, повного та всебічного розслідування злочинів.

Деяким проблемним питанням призначення й проведення судових експертиз за ухвалами господарських судів приділила увагу суддя Севастопольського апеляційного господарського суду **Ю. В. Борисова**.

Експерт науково-дослідного експертно-криміналістичного центру при ГУ МВС України в АР Крим, кандидат юридичних наук, доцент **Л. С. Анохіна** доповіла про деякі аспекти етичних проблем судово-експертної діяльності та шляхи їх розв'язання із урахуванням ретельного підбору кадрів в експертні підрозділи; своєчасного усунення причин і умов, що розкладають моральні устої колективу та окремих співробітників; необхідності системного й ефективного формування в рамках службової підготовки високого рівня етичної культури особового складу, його орієнтації на моральну повинність виконання свого професійного обов'язку в ім'я утвердження загальної справедливості й порядку в суспільстві.

Завідувач кафедри загальної та юридичної психології Калузького державного університету ім. К. Е. Цюлковського, директор Науково-дослідного центру судової експертизи та криміналістики, доктор психологічних наук, професор **В. Ф. Єнгаличев** у своїй доповіді звернув увагу учасників на участь психолога в розслідуванні кримінальних справ, пов'язаних із застосуванням тортур.

Етичним проблемам судової психології присвячено доповідь судового експерта Миколаївського відділення Одеського НДІСЕ **М. М. Семеря**.

Завідувач сектору науково-методичного забезпечення лабораторії криміналістичних видів досліджень Київського НДІСЕ, кандидат юридичних наук **М. Є. Бондар** розглянула застосування комплексного підходу при дослідженні почеркових об'єктів у деяких експертних ситуаціях та звернула увагу на необхідність розширення кола спеціальних знань експерта-почеркознавця шляхом вивчення додаткової літератури, проведення наукових семінарів і практичних занять, включення відповідних розділів у програму підготовки експертів за спеціальністю «Дослідження почерку і підписів».

Старший науковий співробітник лабораторії судових почеркознавчих, авторознавчих, психологічних та мистецтвознавчих досліджень Харківського НДІСЕ **Л. В. Свиридова** у своїй доповіді приділила увагу українському писемному мовленню як об'єкту судово-авторознавчого дослідження.

Заступник начальника управління комп'ютерно-інформаційних досліджень і технічних досліджень документів ДУ «Центр судових експертиз та криміналістики Міністерства юстиції Республіки Білорусь», кандидат юридичних наук, член-кореспондент Міжнародної академії інформаційних технологій **О. С. Бочарова** доповіла про криміналістичну експертизу голограм як засобів захисту.

Доцент кафедри геоекології географічного факультету Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського, кандидат сільсько-господарських наук **Н. О. Драган** у своїй доповіді розглянула питання діагностики антропогенної деградації ґрунтів.

Актуальності створення судової екологічної експертизи в Україні присвячено доповідь старшого судового експерта лабораторії криміналістичних, матеріалознавчих, біологічних та спеціальних досліджень Кримського НДІСЕ **Ю. С. Хіжняк**.

Про гриби-деструктори в судово-біологічній експертизі (макроміцети і мікроміцети) доповіла провідний науковий співробітник лабораторії криміналістичних, матеріалознавчих, біологічних та спеціальних досліджень Кримського НДІСЕ, кандидат біологічних наук **О. О. Саганяк**.

Провідний науковий співробітник лабораторії інженерно-технічних досліджень Львівського НДІСЕ, кандидат технічних наук, доцент **Я. В. Болжеларський** розглянув питання становлення та розвитку судової залізнично-транспортної експертизи в Україні.

Учасники конференції одноголосно висловилися стосовно необхідності подальшого розвитку міжнародного співробітництва судово-експертних установ Міністерства юстиції України, інших відомств, інших країн; підтримали необхідність розширення міжнародних відносин у галузі судової експертизи, що мають бути збудовані на засадах співробітництва органів державної влади та судово-експертних установ різних держав. Були відзначені основні досягнення в галузі судової експертизи, обговорені проблеми її розвитку, запропоновані шляхи їх розв'язання.

З урахуванням розглянутих у ході роботи конференції проблем та з метою подальшого вдосконалення організаційної, науково-методичної, науково-дослідної і експертної роботи прийнято рішення вважати доцільним:

1. Активізацію міжнародного співробітництва науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України з державними спеціалізованими судово-експертними установами Республіки Білорусь, Російської Федерації та ін., що сприятиме більш ефективному вирішенню складних теоретичних і практичних завдань стосовно використання спеціальних знань у встановленні істини за кримінальними й цивільними справами.

2. Інформування Управління експертного забезпечення правосуддя Міністерства юстиції України щодо проблем у галузі судової експертизи, які виникнуть унаслідок практичного застосування нового Кримінального процесуального кодексу України.

3. Удосконалення правових засад стосовно запобігання корупційним проявам, які містять комплекс заходів, спрямованих на діагностику, профілактику, виявлення та припинення корупційних діянь, притягнення винних осіб до відповідальності, формування негативного ставлення суспільства до проявів корупції.

4. Вирішення на рівні Міністерства юстиції України питання вдосконалення нормативно-правових гарантій незалежності судового експерта, мінімізації впливу на судового експерта, обмеження взаємодії з учасниками процесу, забезпечення його безпеки.

5. Уживання заходів щодо подальшого розроблення та впровадження в практику нових експертних методик деяких видів судових експертиз; підвищення ролі інформаційних технологій при проведенні судово-експертних досліджень.

6. Установлення й дотримання єдиних вимог до структури методик проведення експертиз науково-дослідними установами судових експертиз Міністерства юстиції України для подальшого внесення до Реєстру методик проведення судових експертиз України.

7. Приведення у відповідність міжнародним стандартам (акредитування) СЕУ Мін'юсту України, що дозволить ефективно реалізувати елементи кооперації у виконанні складних, багатооб'єктних експертиз, підвищити динаміку розвитку методичного забезпечення за рахунок координації наукових досліджень, організації інформаційного обміну тощо.

8. Продовження вдосконалення системи професійної підготовки та підвищення кваліфікації як експертів державних СЕУ, так і судових експертів, що не працюють в державних установах судової експертизи.

9. Розвиток нових видів судової експертизи з метою розширення доказової бази судочинства шляхом установлення даних на основі дослідження нових об'єктів експертизи.

10. Обговорення підсумків роботи конференції в організаціях, установах і навчальних закладах, співробітники яких приймали в ній участь.

*Матеріал підготував В. В. Хоша,
завідувач сектору аналітичних, теоретичних досліджень
та інформаційного забезпечення Харківського НДІСЕ*